

## *Eucharistic Liturgy in Tongan*

# *Ko e Hu Mo e Fakafeta'i 'a e Kāinga 'a e 'Otua*

## Ko e Katoanga 'o e Folofola

### **Ko e Ui ki he Lotu**

*'E malava ke fakahoko heni hono talitali heni kaingalotu.*

*'E malava ke fakahā 'a e kaveinga 'o e 'aho pē ko ha to e taumu'a kehe 'oku fakamamafa 'i he 'aho ko ia.*

*Tu'u kotoa ki 'olunga, pea 'e fakahoko ' e he faifekau pē ko e taki lotu ha taha pē ni'ihi 'o e ngaahi talitali ni.*

**Ke 'iate kimoutolu 'a e tāpuaki mo e melino 'a e 'Otua.  
Pea ke Ne fakafonu 'aki koe 'a e mo'oni mo e fiefia.**

**Ke 'iate kimoutolu 'a e 'Eiki  
Pea ke Ne tapuaki'i koe.**

**Ko e 'aho 'eni na'e ngaohi 'e he 'Eiki.  
Ke tau fiefia mo nekeneka ai.**

*'E malava pē ke fakahā heni e **veesi huluhulu e 'aho.***

*'E malava pē ke lau pē hiva'i 'a e lotu fakahaohaoa.*

**'E 'Otua Mafimafi,  
'a Koe 'oku Ke 'afio'i 'a e ngaahi holi kotoa pē,  
pea 'oku 'ikai ha me'a 'e lilo pē puli meiate Koe:  
ke Ke fakama'a 'a e ngaahi mahalo kotoa pē 'i homau loto'aki  
Ho Laumalie Ma'oni'oni,  
koe'uhi ke mau 'ofa mo'oni ai kiate Koe  
mo fakamālō totonu ki Ho Huafa Ma'oni'oni;  
'ia Sīsū Kalaisi ko homau 'Eiki. 'Ameni.**

*Pea 'e malava pē ke lau pē hiva'i e Kololia:*

**Kololia ki he 'Otua 'i 'olunga,  
pea 'i mamani 'a e melino ki he kakai kotoa pē.  
'Oku mau fakafeta'i kiate Koe, 'oku mau fakamonū'ia'i Koe,  
'oku mau hu kiate Koe, 'oku mau fakahikihiki'i Koe,  
'oku mau fakamālō kiate Koe mo Ho naunau lahi.  
'E 'Eiki ko e 'Otua, ko e Tu'i 'oku 'i Hevani,  
ko e 'Otua ko e Tamai Mafimafi.  
Ko e 'Eiki, ko e 'Alo tokotaha na'e tupu ko Sīsū Kalaisi;  
ko e 'Eiki ko e 'Otua, ko e Lami 'a e 'Otua,  
ko e 'Alo 'o e Tamai 'a ia 'oku Ne 'ave 'a e angahala 'a mamani,  
'alo'ofa mai kiate kimautolu;  
'E 'Eiki, 'a Koe 'oku 'ave 'a e angahala 'a mamani,  
tali 'emau lotu.  
'E 'Eiki, 'a Koe 'oku 'afio 'i he nima to'omata'u 'o e 'Otua ko e  
Tamai, 'alo'ofa mai kiate kimautolu.**

**He ko Koe pē 'oku Ma'oni'oni taha,  
ko Koe pē ko e 'Eiki,  
'oku tokotaha pē, ko Sīsū Kalaisi,  
pea mo e Laumalie Ma'oni'oni,  
'oku ma'olunga taha  
'i he naunau 'o e 'Otua ko e Tamai. 'Ameni.**

*Tu'ulutui 'a e Kakai.*

*'E malava ke ngaue'aki ha taha 'o e ngaahi fekau ni: Ongo **Tefito'i Fekau,**  
**Fekau Fo'ou** pē ko e **Fekau 'e Hongofulu.***

## **KO E ONGO TEFITO'I FEKAU**

Fanongo ki he akonaki 'a Kalaisi:

ke ke 'ofa ki he 'Eiki ko ho 'Otua 'aki ho loto kotoa  
pea mo ho laumalie kotoa  
pea mo ho 'atamai kotoa  
pea mo ho ivi kotoa ko e 'uluaki fekau ia.  
Pea ko hono ua:  
ke ke 'ofa ki ho kaunga'api 'o hange pē ko koe.

**'E Laumalie 'o e 'Otua, ke Ke 'afio ki homau loto.**

## **KO E FEKAU FO'OU**

Ke mou fe'ofa'aki 'o hange ko 'eku 'ofa 'iate kimoutolu, he ko e  
fekau fo'ou 'eni, ko e akonaki ia 'a Kalaisi.

**'E Laumalie 'o e 'Otua, ke Ke 'afio ki homau loto.**

## **KO E FEKAU 'E HONGOFULU**

Fanongo ki he ngaahi fekau 'a e 'Otua, na'e fakahoko mai 'ia  
Mosese:

'Oua na'a ke ma'u ha 'otua kehe 'i Hoku 'Ao;  
'Oua na'a ke ngaohi kiate koe ha fakatātā 'e taha;  
'Oua na'a ke punou hifo kiate kinautolu pē tauhi ki ai;  
'Oua na'a ke takuanoa 'a e huafa 'o Sihova ko ho 'Otua;  
Manatu ki he 'aho Sapate ke tauhi ia ke ma'oni'oni;

**'E Laumalie 'o e 'Otua, ke Ke 'afio ki homau loto.**

Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'e;

'Oua na'a ke fakapō;  
'Oua na'a ke tonono fefine;  
'Oua na'a ke kaiha'a;  
'Oua na'a ke fakamo'oni loi;  
'Oua na'a ke manumanu ki ha me'a 'e taha 'a ho kaunga'api.

**'E Laumalie 'o e 'Otua, ke Ke 'afio ki homau loto.**

*'E malava ke ngaue'aki ha taha pē ni'ihī 'o e ngaahi veesi ni.*

Fanongo ki he Folofola 'a e 'Eiki ko hotau 'Otua kiate kinautolu kotoa pē 'oku tafoki mo'oni kiate Ia 'ia Sīsū Kalaisi:

Na'e 'ofa pehe 'a e 'Otua ki mamani na'a Ne foaki hono 'Alo tofu pē taha na'e fakatupu, koe'uhi ko ia kotoa pē 'e tui kiate Ia ke 'oua na'a 'auha kae ma'u 'a e mo'ui ta'engata. *Sione 3:16*

Kapau te tau vete 'etau ngaahi angahala, 'oku Ne angatonu mo mo'oni, pea te Ne fakamolemole 'etau ngaahi angahala mo fakama'a 'akitautolu mei he ta'ema'oni'oni kotoa pe. *1 Sione 1:9*

Na'e folofola 'a Sīsū 'o pehe:

'Oku pehe 'a e fiefia 'i he 'ao 'o e kau 'angelo 'a e 'Otua 'i he fakatomala 'a e angahala 'e tokotaha. *Luke 15:10*

Ha'u kiate Au, 'akimoutolu kotoa pē 'oku feinga mo mafasia, pea teu fakafiemalie'i 'akimoutolu. *Matiu 11:28*

## **Ko e Vete 'O e Angahala**

*Ko e tala'ofa 'e fakahoko ia he faifekau pē ko e tauhilotu*

Kuo tala'ofa 'e he 'Otua 'a e fakamolemole 'o e ngaahi angahala 'akinautolu kotoa pē 'oku fakatomala mo'oni, ke nau tafoki kiate Ia 'i he tui mo'oni, ka nau ma'u 'a e fakamolemole ko ia.

Ke tau fakalongolongo si'i 'o fakakaukau ki he 'etau ngaahi angahala.

*Ko e ki'i taimi fakalongolongo*

Ke tau lotu 'o vete 'etau ngaahi angahala.

**'E Tamai Mafimafi mo 'alo'ofa, kuo mau fai angahala ki Ho'o 'Afio', 'i he'emaui to'onga mo'ui, mo 'emaui fakakaukau, 'i he'emaui lea, pea pehē ki he'emaui ngaahi ngāue.**

**Kuo mau si'aki 'a e ngaahi me'a na'e totonu ke mau fai; pea kuo mau fai 'a e ngaahi me'a na'e 'ikai totonu ke mau fai.**

**Ke Ke fakamolemole'i kimautolu, ko e kau angahala tukuhausia; kuo mau fakatomala 'o tafoki atu ki he 'Afiona'.**

**Fakamolemole'i kimautolu koe'uhi ko homau fakamo'ui ko Sīsū Kalaisi pea fakafo'ou ai 'emau mo'ui ki he langilangi mo e Naunau 'o Ho Huafa Toputapu. 'Ameni.**

*'E fakahā leva heni 'e he taula'eiki e fakamolemole*

'I he kolosi 'o Kalaisi  
ke hoko mai 'a e 'alo'ofa 'a e 'Otua kiate kimoutolu,  
'o fakamolemole'i mo fakatau'ataina'i kimoutolu,  
pea ke mou 'ilo kuo fai homou fakamolemolea pea ke mou  
fiemalie ai.  
Fakatauange ke tokonia 'akimoutolu 'e he 'Otua 'aki 'a 'Ene  
angalelei kotoa pē,  
pea tauhi ai kimoutolu ki he mo'ui ta'engata.  
**'Ameni.**

*'E malava pē ke lau 'eni*

**Ke tataki hotau loto 'e he melino 'a Kalaisi  
Pea ke fakafonu 'o nofo'ia 'akitautolu 'e he folofola 'a Kalaisi.**

*'E toe malava pē ke fakaha heni e Veesi Huluhulu e 'aho*

*'E toe malava pē ke fakahoko heni e Lotu e 'Aho, pē kimu'a he malanga pē ko e hili e malanga*

## Ko Hono Talaki 'o e Folofola

*Ke tangutu 'a e kakai kae lau e ngaahi leseni*

*Ko hono lau e ngaahi leseni tu'utu'uni 'o e 'aho, 'e kamata 'aki e fakalea ko 'eni*

**Ko e tohi 'a e /'a ... (vahe ... kamata lau 'i he veesi ... )**

*'E malava pē ke 'i ai ha ki' i fakalongolongo si'i he 'osi e ngaahi leseni pea toki faka'osi mai 'aki e fakalea ko eni.*

**Fanongo ki he folofola 'a e Laumalie ki Hono Siasi.**

**Fakafeta'i ki he 'Otua.**

*'E fakahoko leva heni e hiva fakavaha'a leseni.*

*'E tu'u kotoa ki 'olunga ki hono fakahā mo lau e Kosipeli*

**Ko e Ongoongolelei 'o Sīsū Kalaisi na'e tohi 'e ... vahe ... kamata lau 'i hono ... 'o e veesi.**

**Kololia kiate Koe 'e 'Eiki ko e 'Otua.**

*'E malava pē ke fai ha ki' i fakalongolongo si'i hili hono lau 'a e Kosipeli pea te ne faka'osi mai 'o pēhē.*

**Ko e ongoongo lelei tonu 'eni 'a Kalaisi.**

**Fakafeta'i kiate Koe 'e 'Eiki ko Kalaisi.**

## Malanga

*'E fakahoko leva heni 'a e malanga pē ko e hili hono fakapapau'i 'a e Tui*

## Ko hono Fakapapau'i 'o 'etau Tui

*'E tu'u kotoa ki 'olunga ki hono lau pē hiva'i 'a e **Tui 'a e Kau 'Apositolo** pē **Tui Faka-Naisia**.*

### TUI FAKANAISIA

'Oku mau tui ki he 'Otua pē taha,

ko e Tamai Mafimafi,  
ko e tupu'anga 'o Hevani mo mamani, pea  
mo e ngaahi me'a hā mai mo ta'ehā mai.

Pea 'oku mau tui ki he 'Eiki pē taha, ko Sīsū Kalaisi,  
ko e 'Alo pē taha 'o e 'Otua,  
'a ia na'e tupu mei he 'Ene Tamai,  
ko e 'Otua mei he 'Otua, ko e Maama mei he Maama,  
ko e 'Otua mo'oni mei he 'Otua mo'oni,  
na'e fakatupu 'o 'ikai ngaohi;  
'oku taha hono anga mo e anga 'o e Tamai,  
pea na'e ngaohi 'e Ia 'a e ngaahi me'a kotoa pē  
pea ha'ele hifo mei Hevani  
koe'uhi ko kitautolu ko e tangata,  
pea koe'uhi ko hotau fakamo'ui,  
pea na'e fakahoko ko e kakano  
'i he Laumalie Ma'oni'oni mo e taupo'ou ko Mele,  
pea na'e hoko 'o tangata; pea na'e kalusefai Ia  
koe'uhi ko kitautolu 'e Ponitusi Pailate;  
na'e mamahi Ia pea na'e telio.  
Pea 'i hono 'aho tolu na'e toetu'u,  
'o hange kuo pēhē 'e he tohi;  
pea na'e ha'ele hake ki Hevani  
'o 'afio 'i he nima to'omata'u 'o e Tamai;  
pea 'e toe ha'ele mai Ia 'i he kololia  
ke fakamaau 'a e mo'ui mo e mate;  
pea 'e 'ikai ngata 'a Hono pule'anga.  
'Oku mau tui ki he Laumalie Ma'oni'oni,  
ko e 'Eiki mo e foaki 'o e mo'ui,  
'a ia na'e ha'u mei he Tamai mo e 'Alo;  
'a ia 'i he 'Ene fakataha mo e Tamai mo e 'Alo,  
'oku lotua mo fakahikihiki'i,  
pea na'e lea Ia 'i he kau palofita.

**Pea 'oku mau tui ki he siasi katolika ma'oni'oni pē taha mo  
'Apositolika,  
'oku mau fakahā 'a e papitaiso pē taha ki he fakamolemole 'o  
e ngaahi angahala,  
pea 'oku mau 'amanaki ki he toetu'u 'o e mate,  
pea mo e mo'ui 'o e maama kaha'u. 'Ameni.**

## **Ko e Ngaahi Lotu Hūfaki 'a e Kaingalotu**

*Pea 'e pehe 'e he faifekau pē tauhilotu:*

**Ke tau hūfia 'a e siasi pea mo mamani, 'o fakafeta'i ki he 'Otua 'i he  
ngaahi lelei kotoa pē kuo tau ma'u meiate Ia.**

*Ko e lotu mo e fakafeta'i mo e hūfaki koe'uhi:*

*Ko e Siasi 'i mamani mo e vāhenga ni  
Ko mamani lahi mo hotau fonua ni  
Ko hotau kolo ni mo e kainga ma'oni'oni 'i hevani  
Ko kinautolu 'oku faingata'a'ia, mo e ngaahi fatongia kotoa e siasi.*

*'E malava ke ngaue'aki 'a e ngaahi lotu hūfaki mo e fakafeta'i 'oku hā atu 'i lalo; pē ko ha  
ngaahi lotu pē 'e fakahoko 'e he tauhilotu pē 'e he ni'ithi 'o e kainga lotu 'i  
he'enau lea pē 'akinautolu.*

*Hili 'a e ngaahi kupu'i hūfaki takitaha 'e lava pē ke ngaue'aki e taha 'o e ngaahi fetaliaki 'i  
lalo ni.*

*Hili e fakafeta'i*

**'I Ho'o 'ofa mo Ho'o angalelei  
'Oku mau fakamālō atu kiate Koe 'e 'Otua.**

**Ke tau fakafeta'i ki he 'Eiki  
Fakamālō ki he 'Otua.**

**'Oatu 'a e fakamālō ki hotau 'Otua he 'oku Ne fonu 'i he 'alo'ofa  
Ko 'Ene 'alo'ofa 'oku tu'uloa 'o ta'engata.**

*Hili 'a e Hufaki*

**'Eiki 'i Ho'o 'alo'ofa  
Fanongo ki he 'emau lotu.**

**'Eiki fanongo ki he 'emau lotu  
Pea tuku ke a'u atu 'emau tangi ki Ho'o 'Afio.**

## Ko e Lotu Hūfaki moe Fakafeta'i

*'E malava pē ke ngaue'aki ha taha 'i he* **Lotu Hūfaki 'Uluaki** *pē* **Hūfaki hono Ua**

### KO E LOTU HŪFAKI 'ULUAKI.

*Ko ha ki'i taimi fakalongolongo si'i*

'E Tamai 'i Hevani, kuo Ke tala'ofa te Ke fanongo mai 'oka mau ka lotu atu 'i he Huafo Ho 'Alo ko Sīsū Kalaisi. Ko ia ai, 'i he 'emau falala kakato atu ki he 'Afiona', 'oku mau lotu atu mo hūfekina 'a e Siasi.

*'E fakahoko heni 'a e hūfaki mo e fakafeta'i.*

'E Tamai, fakaivia 'a e Siasi ki hono ngaahi fatongia.  
**Ke mau hoko ai ko e masima mo e maama ki mamani.**

Foaki mai ha mo'ui fo'ou ki Ho kakai.  
**Tuku mai ha ivi ke mau fakahahaa'i 'a Kalaisi 'i he' emau lea mo 'emau ngāue.**

Ke tau lotu ma'ae ngaahi pule'anga kotoa 'o mamani:

*'E fakahoko heni 'a e hūfaki mo e fakafeta'i.*

'E 'Otua ko Koe na'a Ke fakatupu e me'a kotoa pē, tataki kimautilu pea mo e kakai kotoa pē 'i he hala 'o e faitotonu mo e melino.  
**Koe'uhi ke mau faka'apa'apa'i e tokotaha kotoa pē 'i he tau'ataina mo e mo'oni.**

Fanguna 'emau ngaahi mo'ui ke mau mamata ki he 'ataakai 'o e mamani mo hono ngaahi lelei kotoa.  
**Tokoni'i kimautilu ke mau ngāue totonu mo fakapotopoto'aki e ngaahi koloa 'oku mau ma'u mei ai.**

Ke tau lotu koe'uhi ko hotau fonua ni:

*'E fakahoko heni 'a e hūfaki mo e fakafeta'i.*

'E 'Otua 'o e ngaahi mo'oni kotoa pē, fakaivia e kau taki homau fonua ni 'aki Ho poto faka-e-'Otua koe'uhi ko 'enau ngaahi fai tu'utu'uni kotoa pē felave'i mo e mo'ui 'a e kakai 'o e fonua.  
**Kae lava ho kakai 'o fakahoko fatongia 'i he loto vekeveke mo ha mo'ui 'oku taau.**

Fakakoloa'aki 'a Ho'o kelesi 'akinautolu kotoa pē 'oku mau fekau'aki 'i Ho'o ngāue.

**Pea ke mau fe'ofa'ofani ai 'o hange ko e 'ofa'i kinautolu 'e Kalaisi.**

Ke tau lotu koe'uhi ko kinautolu 'oku faingata'a'ia:

*'E fakahoko heni 'a e hūfaki mo e fakafeta'i.*

'E 'Otua 'o e fakatu'amelie, fakafiemalie'i mo fakamo'ui 'akinautolu kotoa pē 'oku faingata'a'ia 'i he sino, 'atamai mo e laumalie  
**Pea ke nau 'ilo ai 'a e Mafimafi 'o Ho'o 'ofa fai fakamo'ui.**

Ngaue'aki kinautolu ke vaka ai 'a Ho'o faimanava'ofa.

**Fakaivia kinautolu 'i he'emaui feinga 'oku fai ni ke nau toe 'inasi kakato ai 'i he mo'ui lelei 'o e sino, 'atamai mo e laumalie.**

Ke tau manatua 'akinautolu kotoa pē kuo nau malōlō atu mei he mo'ui ni kae 'uma'aa 'akinautolu kotoa pē 'oku huki tonu ai ha fakamasiva:

*'E fakahoko heni 'a e hūfaki mo e fakafeta'i.*

'Oku mau manatua 'i he loto fakafeta'i mo'oni 'a kinautolu kotoa pē kuo nau pekia 'i he 'Eiki, pea pehe kia kinautolu kotoa pē kuo malōlō; ka ko Koe tokotaka pē 'oku Ke 'afio'i 'a 'enau tui.  
**'E Tamai, 'oku mau momoi atu kinautolu ki Ho 'Aofinima.**

Foaki nonga kiate kinautolu 'oku tengihia.

**Fakakoloa kinautolu 'aki Ho'o melino lolotonga e taimi 'o e mavae.**

'Oku mau fakafeta'i atu koe'uhi ko (N pea mo N) pea mo e kainga ma'oni'oni kotoa pē kuo nau a'usia Ho kōlōlia ta'engata.

**Fakatauange ke hoko 'enau ngaahi to'onga mo'ui ko e fakalotolahi mo e fa'ifa'itaki'anga lelei kiate kinautolu.**

Ke tau lotu koe'uhi ko kitautolu mo hotau ngaahi fatongia:

*'E fakahoko heni 'a e hūfaki mo e fakafeta'i pea faka'osi 'aki e taha 'o e ngaahi lotu ko 'eni.*

*Ko hono 'uluaki*

**'E 'Eiki kuo Ke ui kimautilu ke mau tauhi kiate Koe:**

**Tuku ke mau fononga mo e 'Afiona:**

**Ho'o 'ofa 'i homau loto,**

**Ho'o mo'oni 'i homau 'atamai,**

**Ho mālohi 'i he 'emau vekeveke ngaue,**

**kae 'oua kuo mau a'usia 'a e ngata'anga 'o 'emau mo'ui, 'o mau**

**'ilo'i ai 'a e fiefia lahi 'o 'emau foki atu ki 'api , Ho'o talitali mo**

**'o'ofaki'i 'akimautilu 'i he mo'ui ta'engata, 'ia Sīsū Kalaisi ko**

**homau 'Eiki. 'Ameni.**

*Pē ko hono ua*

**Ko Ho'o folofola ko e maama ki homau va'e:**

**'I he po'uli pē 'i he maama,**

**'i he faingata'a pē 'i he fiefia,**

**tokoni'i 'a kimautilu 'e Tamai 'i Hevani,**

**ke mau falala ki Ho'o 'ofa,**

**ke mau fai Ho finangalo,**

**pea ke mau fakafeta'ia Ho Huafa,**

**'ia Sīsū Kalaisi ko homau 'Eiki. 'Ameni.**

## KO E LOTU HŪFAKI HONO UA

*Ko ha ki'i taimi fakalongolongo si'i.*

*Ko e ngaahi konga lotu takitaha 'i lalo 'e lava:*

*ke fai fakataha mo ha ngaahi lotu hūfaki pē fakafeta'i kehe, pea faka'osi 'aki ha taha e ngaahi fetaliaki (Peesi 17), pe ko hono fai fakataha kinautolu ko ha fo'i Lotu kakato pē 'e taha.*

‘E ‘Otua ‘o Hevani mo mamani, tu‘unga ‘ia Sīsū Kalaisi, kuo Ke tala‘ofa te Ke fanongo mai ki he ‘emau ngaahi lotu ‘oku fai atu ‘i he tui mo e loto fakafeta‘i.

‘Oku mau lotu ma‘ae tokotaha kotoa pē, ma‘a homau ngaahi famili kae ‘uma‘aa homau ngaahi kaungame‘a kotoa pē ‘a ia ‘oku mau feohi mo mau fe‘inasi‘aki ‘i he ‘ofa. ‘Oku mau fakamālō atu kiate. Koe koe‘uhi ko kinautolu kotoa pē kuo nau faitokonia kinautolu. Fakakoloa kinautolu ‘aki Ho‘o kelesi ke mau kei tauhi ai pē kia Kalaisi ‘aki ‘a ‘emau tauhi homau ngaahi kaunga‘api mo homau kolo ni ‘o mau fe‘ofa‘aki ‘o hange ko ‘Ene ‘ofa‘i kinautolu.

*Fakalongolongo*

‘Oku mau fakafeta‘i kiate Koe, ‘i Ho‘o ‘ofa ta‘efa‘alaua ma‘ae kakai kotoa pē ‘ia Sīsū Kalaisi. Fakanonga mo fakamo‘ui ‘akinautolu kotoa pē ‘oku mamahi, tukuhausia, mahamahaki pē ‘i ha ngaahi faingata‘a pē.

Fakateunga kinautolu ‘aki ha loto ‘oku to‘a mo fonu ‘i he ‘amanaki lelei lolotonga e taimi ‘o e faingata‘a‘ia pea ke faitapuekina foki mo kinautolu kotoa pē ‘oku fai honau tokangaekina.

*Fakalongolongo*

‘Oku mau manatua ‘i he loto hounga‘ia mo‘oni ‘a e ngaahi me‘a‘ofa fungani kotoa pē ‘o e fakatupu pea mo e ngaahi mata‘i koloa fisifisimu‘a homau ngaahi ‘otu motu‘ ni. Tokoni‘i kinautolu mo e kakai kotoa pē, ke mau ngāue fakapotopoto ‘aki ‘i he faitotonu mo e melino a e ngaahi koloa fakaenatula kotoa pē ‘o e mamani. Pea ke foaki foki ‘a e poto fakapotopoto ki he kau taki kotoa pē homau fonua‘ ni mo e ngaahi kau taki kotoa pē ‘o e ngaahi pule‘anga ‘o mamani.

*Fakalongolongo*

‘Oku mau lotu mo hūfia Ho Siasi ‘i mamani kotoa, ‘o fakamālō‘ia kinautolu kotoa pē ‘oku nau talaki e ongoongo lelei ‘o Kalaisi mo Hono Pule‘anga. Fakaivia Ho kakai ‘aki ‘a e ivi ‘o e Laumalie Ma‘oni‘oni ‘i he ‘enau ngaahi ngaue mo ‘enau ngaahi fakamo‘oni kotoa pē ki Ho ‘Alo ‘i mamani.

Fakatahataha‘i kinautolu ‘i Ho‘o Mo‘oni mo Ho‘o ‘Ofa, pea tuku ke hā sino Ho Kōlōlia mo Ho Langilangi ‘i he taimi kotoa pē ‘oku mau talaki ai Ho Huafa.

*Fakalongolongo*

‘Oku mau manatua mo fakamālō‘ia ‘akinautolu kotoa pē kuo pekia ‘ia Kalaisi, pea ‘i he loto fiefia mo‘oni, ‘oku mau fakafeta‘ia e kāinga ma‘oni‘oni kotoa pē kuo nau fakamo‘oni lototo‘a ki Ho ‘Alo ‘i mamani mei he to‘utangata ki he to‘utangata; ‘oku mau fakatauange te mau hū fakataha atu mo kinautolu ni ki he fiefia ta‘engata ‘i Ho pule‘anga ‘i Hēvani.

*Fakalongolongo*

‘E ‘Otua anga‘ofa, ‘oku Ke hangai fofonga mai ma‘u pē ‘i he manava‘ofa kia kinautolu kotoa pē ‘oku tafoki mo‘oni atu kiate Koe.

Fanongo ki he ngaahi lotu ‘a Ho kakai.

**Foaki mai ‘a ia ‘oku mau kole’ ni ‘i he tui,  
ke mau ma‘u ia ‘i Ho‘o kelesi pē,  
‘ia Sīsū Kalaisi ko homau ‘Eiki. ‘Ameni.**

*‘E malava ke faka‘osi ‘aki e ngaahi Lotu hūfaki’ e taha ‘o e ngaahi lotu ko ‘eni, pē ko ha lotu kehe pē ‘e fe‘unga mo ia.*

*Ko hono 'uluaki*

'E 'Otua 'alo'ofa, kuo Ke fakakoloa kimautilu 'aki 'a e kelesi ke mau lotu atu 'i he le'o mo e loto pē taha; pea kuo Ke tala'ofa te Ke onгона 'a e lotu 'a e toko ua pē toko tolu 'i Ho Huafa; ko 'emau kole ia, fakakakato mai mu'a 'a e lotu mo e faka'anaua 'a Ho kakai, 'a ia 'oku taau 'i Ho pule'anga. Ke mau ma'u, pea tuku kiate kimautilu 'i he mamani 'a e 'ilo 'a Ho'o mo'oni, pea 'i he maama kaha'u, ke mau mātā'ia Ho Kololia.

**'Ameni.**

*Pē ko hono ua*

'E 'Eiki lelei, 'oku mau lotua 'a e ngaahi me'a ni, foaki mai Ho'o kelesi ke mau ngāue ki ai, pea 'i he taumu'a 'a Ho'o 'ofa, ke Ke tali 'a 'emau lotu pea fakakakato 'a 'emau ngaahi 'amanaki, 'ia Sīsū Kalaisi.

**'Ameni.**

*Pē ko hono tolu*

'E 'Otua, 'oku Ke mafeia 'a e ngaahi me'a kotoa 'o hulu atu 'i he'emau mahalo mo 'emau ngaahi kole, pea 'i Ho'o mālōhi lahi 'a ia 'oku ngāue 'iate kimautilu, ke langilangi'ia ai Ho siasi 'ia Kalaisi Sīsū 'o lauikuonga.

**'Ameni.**

# Ko e Katoanga 'o e Feohi'anga Ma'oni'oni

## Ko e Melino

*Tu'u kotoa ki 'olunga pea hoko atu e faifekau:*

**Ke 'iate kimoutolu ma'u ai pē 'a e melino 'a Kalaisi.  
Pea ke Ne 'afio 'iate koe foki.**

*'E fakaafe mai leva heni e faifekau ki hono fefoaki'aki 'a e melino.*

*'E hoko atu leva 'a e faifekau:*

**'E kainga, ko kitautolu ko e sino ia 'o Kalaisi.**

**'I he Laumalie pē taha ko ia na'e papitaiso ai kitautolu ki he sino  
pē taha.**

**Tauhi 'a e Laumalie koia 'i he uoungataha 'o no'o 'aki 'a e melino.  
'Ameni. 'Oku tau taha pē 'i he 'ofa 'a Kalaisi.**

## Ko e Teuteu ‘o e Me’a’ofa

*E fakahoko leva heni ‘a e himi.*

*Taimi tatau ‘oku to’o mai leva he fakafofonga kaingalotu e naunau ki he Feohi’anga Ma’oni’oni mo e ngaahi me’a’ofa ‘a e kaingalotu’o foaki ki he faifekau. Teuteu e tepile Feohi’anga Ma’oni’oni.*

*‘E lea mai leva ‘a e faifekau:*

**‘E ‘Eiki, ‘oku ‘O’ou ‘a e Mafimafi, mo e Malohi mo e Kololia  
mo e Ikuna pea mo e Naunau.**

**Ko e ngaahi me’a kotoa pē ‘i Hevani mo mamani ‘oku ‘A’au ia,  
pea ‘oku mau toe ‘oatu pē kiate Koe ‘a e ngaahi me’a ‘oku ‘A’au.**

*‘E malava ke ngaue’aki ha taha e ngaahi fakafeta’i ‘oku hā atu ‘i lalo pē ko ha toe lotu  
kehe pē.*

Ke tapuha ‘a Koe, ko e ‘Otua ‘o e fakatupu, ‘i Ho’o ‘alo’ofa lahi  
‘oku mau fe’inasi’aki ai ‘i he ngaahi me’a’ofa ni. Ma’u atu pea mo  
faka’aonga’i ‘emau feilaulau ni, ki Ho kololia pea mo e ngaue ‘a Ho  
pule’anga.

**Ke tapuha ‘a e ‘Otua ‘o ta’engata.**

## Ko e Fakafeta’i Lahi

*‘E lava ‘o tu’u pē tu’ulutui ‘a e kaingalotu.*

*‘E malava pē ke lau pē hiva’i eni ‘e he faifekau.*

**‘Oku ‘i heni ‘a e ‘Eiki**

**‘Oku ‘iate kitautolu ‘a e Laumalie ‘o e ‘Otua.**

Hiki hake homou loto.

**‘Oku mau hiki hake ki he ‘Eiki.**

Ke tau fakafeta’i ki he ‘Eiki ko hotau ‘Otua.

**‘Oku taau mo totonu ‘aupito ke tau fai pehe’.**

‘Oku taau mo totonu, ke mau fiefia ‘i homau fakamo’ui ‘e ‘Eiki  
Ma’oni’oni, ko e Tamai Mafimafi, ko e ‘Otua Ta’engata, ‘i he taimi  
kotoa pē mo e feitu’u kotoa pē, ke mau fakafeta’i mo fakahikihiki’i  
Koe ‘ia Sīsū Kalaisi ko Ho ‘Alo pē taha, ko homau ‘Eiki.

‘Oku ha’u mei Ho’o ‘Afio ‘a e tupu’anga ‘o e me’a mo’ui mo e ngaahi me’a lelei kotoa pē; pea ‘i Ho’o folofola ta’engata na’a Ke fakatupu ai ‘a e ngaahi me’a kotoa pē talu mei he kamata’anga pea Ke ngaohi ai kimautilu ‘i Ho ‘Imisi, ko e fakahoifua ki Ho’o fakatupu’.

‘I he taimi na’a mau tafoki ai mei Ho’o ‘Afio’, ‘i he hulu ‘emau fai angahala, na’a Ke toe ui kimautilu kiate Koe, pea Ke foaki mai Ho ‘Alo ke hoko ‘o tangata. Pea ‘i he ‘Ene pekia ‘i he kolosi, na’a Ne fai ai ‘a e feilaulau haohaoa, koeuhi ko e angahala ‘a mamani pea fakatau’ataina’i ai kimautilu mei he ha’i ‘o e angahala. Na’a Ke fokotu’u Ia mei he pekia ‘o Ne ikuna’i ‘a e mate ‘o Ke hakeaki’i Ia ‘i he kololia. ‘Iate Ia na’a Ke ngaohi ai kimautilu ko e kakai ma’oni’oni, ‘i Ho’o tuku mai kiate kimautilu Ho’o Ma’oni’oni mo e Laumalie fakamo’ui.

Ko ia ‘oku mau kau fakataha mo e kainga Ma’oni’oni kuo nau mālōlō ‘iate Ia, fakataha mo e kau ‘angelo mo e ngaahi hosite ‘o langi ‘i he kalanga fakahikihiki Ho Huafa Toputapu mo Naunau’ia ‘o pēhē.

**Ma’oni’oni, Ma’oni’oni, Ma’oni’oni,  
‘e ‘Eiki ko e ‘Otua ‘o e ngaahi kau tau,  
‘oku fonu ‘a Hevani mo mamani ‘i Ho naunau,  
kololia kiate Koe ‘e ‘Eiki fungani ma’olunga.**

*‘E lava ke hoko atu ai mo ‘eni*

**‘Oku monu’ia ia ‘oku ha’ele mai ‘i he Huafa ‘o e ‘Eiki,  
Hosana ‘i ‘olunga.**

‘E Tamai Mafimafi, ‘a e ‘Afiona ‘oku ‘A’au ‘a e naunau mo e fakafeta’i fua pē; ‘i he pō ki mu’a ‘i he ‘Ene pekia, na’e to’o ‘e Sīsū Kalaisi ‘a e mā; ‘o ne fakafeta’i kiate Koe, mo Ne pakipaki ia ‘o ‘oange ki he ‘Ene kau akonga mo Ne pēhē:

To’o ‘o kai, ko hoku Sino ‘eni, ‘a ia kuo foaki koe’uhi ko kimoutolu, fai ‘eni ko e fakamanatu kiate Au.

‘I he hili ‘a e ‘ohomohe, na’a Ne to’o ‘a e ipu, pea hili ‘a ‘Ene fakafeta’i, na’a ne ‘oange ia kiate kinautilu mo Ne pehe,

Mou inu ‘eni kotoa pē, he ko Hoku Ta’ata’a ‘eni ‘o e Fuakava Fo’ou ‘a ia kuo lilingi koe’uhi ko kimoutolu mo e tokolahi ke fakamolemole ai ‘a e ngaahi angahala; fai ‘eni ko e fakamanatu kiate au ‘i ho’o mou fa’a inu ia.

**Kololia kiate Koe, 'e 'Eiki ko Kalaisi, kuo mau fakahaa'i Ho'o pekia, kuo mau talaki Ho'o toetu'u; 'oku mau tatali ki Ho'o ha'ele mai, 'Ameni! Ha'ele mai 'Eiki.**

Ko ia ai 'e 'Otua 'alo'ofa, 'oku mau manatua 'a Ho'o ngaahi 'alo'ofa fungani kuo mau 'inasi ai 'ia Kalaisi, 'i he 'Ene mamahi mo 'Ene pekia, 'a 'Ene toetu'u mo 'Ene ha'ele hake, pea mo 'emau 'amanaki lelei ki he 'Ene ha'ele mai 'i Hono nāunāu, 'oku mau katoanga'i fiefia 'a homau fakahaofi 'i he mā ko'eni 'o e mo'ui pea mo e ipu 'o e fakamo'ui.

Hangai fofonga 'o 'alo'ofa mai ki he 'emau feilaulau mo e fakafeta'i 'oku mau hapai atu' ni 'ia Kalaisi ko homau taula'eiki lahi.

Tuku mai Ho Laumalie Ma'oni'oni, ke hoko 'a e me'a 'ofa' ni, 'a e mā mo e uaine' ni, ko e Sino ia mo e Ta'ata'a 'o Kalaisi, pea ke mau fonu ai 'i he kelesi mo e mālōhi 'o e Laumalie, pea ke fakafo'ou ai 'emau mo'ui ki he ngāue 'a Ho'o pule'anga.

Pea 'i he 'emau kau fakataha mo Kalaisi mo kinautolu 'oku tutu'u fakataha 'i Ho 'ao 'i mamani mo Hevani. 'Oku mau hū kiate Koe 'e 'Otua 'aki 'a e ngaahi hiva fakahikihiki 'oku ta'engata 'o pēhē:

**Ke 'A'au 'a e tapuaki, naunau mo e kololia 'i mamani kotoa pē 'i he taimi ni pea ta'engata. 'Ameni.**

*Ko ha ki'i taimi fakalongolongo si'i.*

## Ko e Feohi'anga Ma'oni'oni

*Ko e Lotu 'a e 'Eiki (Ke ngaue'aki tu'o taha pē 'i he feinga lotu) 'e malava ke fakahoko heni pē ko e toki fakahoko he hili e Feohi'anga Ma'oni'oni.*

Hange kuo ako'i kitautolu ki ai 'e hotau 'Eiki, ke tau lotu/hiva 'o pehe:

### KO E LOTU 'A E 'EIKI

**Ko 'emau Tamai 'oku 'i Hevani, ke tapuha Ho Huafa; ke hoko mai Ho pule'anga, ke fai Ho finangalo', 'i mamani 'o hange koia 'i Hevani. Ke foaki mai he 'aho' ni ha'a mau me'akai; pea fakamolemole 'emau ngaahi angahala, 'o hange ko 'emau fakamolemole 'akinautolu, 'oku fai angahala kiate kimautolu.**

**Pea 'oua na'a Ke tuku 'akimautolu ki he 'ahi'ahi; ka ke fakahaofi 'a kimautolu mei he kovi. He 'oku 'O'ou 'a e Pule'anga, pea mo e malohi mo e kololia, 'o ta'engata pea ta'engata. 'Ameni.**

*Ko e pakipaki 'e he taula'eiki 'a e mā.*

*Ko ha ki'i taimi fakalongolongo si'i.*

'Oku tau pakipaki 'a e māa' ni, ke tau fe'inasi'aki ai 'i he Sino 'o Kalaisi.

**Neongo 'oku tau tokolahi, ka ko e sino pē taha, pea 'oku tau ma'u 'inasi 'i he fo'i mā pē 'e taha.**

*'E malava ke tanaki atu ha taha 'o e ngaahi lotu ko 'eni 'oku hā atu he peesi hoko, kimu'a he Feohi'anga Ma'oni'oni, pē lolotonga 'o e Feohi'anga Ma'oni'oni, pē ko hono fakahoko fakataautaha pē, hili 'ete Feohi'anga Ma'oni'oni.*

*Ko hono 'uluaki*

'E 'Eiki 'alo'ofa lahi, 'oku ue'i kimautolu 'e Ho'o 'ofa, 'oku 'ikai ke taau homau nima pē mateuteu homau loto, 'oku 'ikai ke mau fe'unga ke keinanga 'i he momo mei Ho taumafa'anga'. Ka ko Koe 'e 'Eiki ko e 'Otua ko homau fakamo'ui, 'oku ke foaki mai 'a e mā 'o e mo'ui ke 'inasi ai kimautolu angahala. Fakama'oni'oni'i pea mo fafanga kimautolu 'aki 'a e Sino mo e

Ta'ata'a ma'ongo'onga 'o Ho 'Alo, pea tuku ke mau nofo 'iate Ia pea mo Ia 'iate kimautilu, pea ke mau kau fakataha ai mo e kainga ma'oni'oni 'a Kalaisi, ke kau 'i he taumafa'anga Ho pule'anga.  
**'Ameni.**

*Pē ko hono ua*

'E 'Eiki 'alo'ofa, 'oku 'ikai ke mau 'unu'unu mai ki Ho'o taumafa'anga' ni, 'i ha falala ki he 'emau ma'oni'oni', ka 'i Ho'o 'alo'ofa lahi. 'Oku 'ikai 'aonga 'akimautilu ke tanaki 'a e ngaahi momo'i me'akai 'i Ho lalo taumafa'anga.

Ka ko Koe 'e pēhē ai pē 'a e 'Afiona', 'e 'Eiki, pea ko Ho 'ulungaanga ke fai ma'u ai pē 'a e 'alo'ofa. Ko ia, 'e 'Eiki 'alo'ofa, tuku mai ke pēhē 'a 'emau ma'u 'a e Sino 'a Ho 'Alo ko Sīsū Kalaisi mo inu 'a Hono Ta'ata'a koe'uhi ke mau nofo ma'u ai pē 'iate Ia pea mo Ia 'iate kimautilu.  
**'Ameni.**

*'E lava ke hiva'i pē lau heni e taha 'o e ongo konga lotu ni*

'E Lami 'a e 'Otua, 'a ia 'oku Ne 'ave 'a e angahala 'a mamani, alo'ofa mai kiate kimautilu.

'E Lami 'a e 'Otua, 'a ia 'oku Ne 'ave 'a e angahala 'a mamani, 'alo'ofa mai kiate kimautilu.

'E Lami 'a e 'Otua, 'a ia 'oku Ne 'ave 'a e angahala 'a mamani, ke hifo kiate kimautilu Ho'o melino.

*Pē*

Sīsū ko e Lami 'a e 'Otua, 'alo'ofa mai kiate kimautilu.

Sīsū, 'oku Ne fua 'etau ngaahi angahala, 'alo'ofa mai kiate kimautilu.

Sīsū, ko e huhu'i 'o mamani, tuku kiate kimautilu 'a Ho'o melino.

## Ko e Fakaafe

*'E fakahoko mai leva 'e he taula'eiki 'a e fakaafe ki he Feohi'anga Ma'oni'oni.*

Mou 'unu'unu mai 'o ma'u 'a e Sino mo e Ta'ata'a 'a hotau 'Eiki ko Sīsū Kalaisi, 'i he fakamanatu na'e pekia Ia ma'atautolu, pea ke fakafonu ai hotau loto 'iate Ia 'i he tui mo e fakafeta'i.

*'E ma'u Feohi'anga Ma'oni'oni 'a e taula'eiki pea mo e kakai*

*Ko e ngaahi lea eni 'e fai 'e he faifekau pē tauhilotu ki he tokotaha kotoa pē kimu'a pea nau toki ma'u e Feohi'anga Ma'oni'oni:*

Ko e Sino 'a hotau 'Eiki ko Sīsū Kalaisi 'a ia na'e foaki ma'au.

Ko e Ta'ata'a 'a hotau 'Eiki ko Sīsū Kalaisi 'a ia na'e lilingi ma'au.

*Ko e tali 'eni kimu'a pea ma'u 'a e Sino mo e Ta'ata'a*

**'Ameni.**

*'I he taimi 'e nounou ai 'a e ma mo e uane na'e tapuaki'i, 'e to e tapuaki'i leva 'e he taula'eiki hono fakalahi 'i he 'aletale 'o pehe:*

'E 'Otua Mafimafi, 'i he'emaui talangofua ki he tu'utu'uni  
Ho 'Alo, ko Sīsū Kalaisi, 'oku mau to'o 'a e *ma/uaine* 'ni 'o  
pēhē: Ko hoku *Sino/Ta'ata'a* 'eni, 'oku mau toe to'o ai 'a e  
*ma/uaine* 'ni, mo lotu atu, tu'unga 'i Ho'o folofola pea mo  
Ho Laumalie, ke hoko ia ma'a kimautilu 'i he Feohi'anga  
Ma'oni'oni 'ni ko e *Sino/Ta'ata'a* 'o Kalaisi.

**'Ameni.**

## Ko e Lotu Hili e Feohi'anga Ma'oni'oni

*'E lava pē ke toe ngaue'aki heni 'a e veesi huluhulu 'o e 'aho pē veesi folofola tu'utu'uni'i hili e Feohi'anga Ma'oni'oni.*

*Ko ha ki'i taimi fakalongolongo si'i.*

*'E malava ke hiva'i pē lau heni e Lotu 'a e 'Eiki kapau na'e te'eki ke fakahoko.*

*'E lava pē ke ngaue'aki heni ha Lotu Fakafeta'i 'o e fa'ahita'u fakataha mo ha taha 'o e ongo lotu 'i lalo pē ko hono ngaue'aki pē ha taha 'o e ongo lotu 'i lalo:  
'E lava pē ke lau pē he taula'eiki, pē koe lau fetalaki mo e kaingalotu.*

*Ko hono 'uluaki*

**'E 'Otua ko 'emau Tamai, 'oku mau fiefia mo fakafeta'i kiate Koe, he 'i he taimi na'a mau 'auhē noa ai na'e ha'ele mai Ho 'Alo 'o ma'u atu 'a kimautolu Ma'au. 'I he 'Ene pekia mo 'Ene toetu'u, na'a Ne fakahahaa'i ai Ho'o 'ofa, na'a Ne fakakoloa kimautolu 'aki 'Ene kelesi mo fakaava mai 'a e matapa 'o e kololia. 'Ofa ke hoko 'emau ma'u 'inasi hono Sino ke mau mo'ui 'aki 'a e ivi 'o e toetu'u; pea 'i he 'emau inu mei he ipu' ni ke mau hoko ai ko e mo'ui'anga ki he kakai kotoa pē; pea kia kimautolu kuo maamangia 'i Ho Laumalie, ke mau hoko ko e maama ki mamani.**

**Tauhi kimautolu ke mau tu'uma'u 'i he 'amanaki lelei kuo Ke foaki mai, koe'uhi ke mau tau'ataina fakataha ai mo e toenga Ho'o fanau, pea ke mau tu'u fakataha ai mo mamani kotoa ke fakahikihiki'i ma'u pē Ho Huafa. 'Ameni.**

*Pē ko hono ua*

**'E 'Otua Mafimafi, ko e tupu'anga 'o e ngaahi lelei kotoa pē, 'oku mau fakamālō atu ki Ho'o fafanga kimautolu 'aki 'a e me'akai fakalaumalie, 'a e Sino mo e Ta'ata'a ma'ongo'onga 'a homau fakamo'ui ko Sīsū Kalaisi. 'Oku mau fakamālō ki Ho'o 'ofa mo Ho'o tauhi kuo fai mai; 'i Ho'o fakapapau'i mai 'a e me'a'ofa 'o e mo'ui ta'engata, pea mo hono fakakau kimautolu ki he fakataha'anga 'a Ho'o kakai angatonu.**

**Ko ia ai 'e 'Otua talu mei mu'a, tauhi kimautilu ke mau tu'uma'u 'i he fakataha'anga ma'oni'oni' ni. Pea 'oku mau foaki atu 'a kimautilu 'i he taimi' ni, mo e kotoa 'o ia 'oku mau ma'u, ke mau tauhi mo'oni kiate Koe, 'ia Sīsū Kalaisi ko homau fakalaloa, 'a ia fakataha mo Koe pea mo e Laumalie Ma'oni'oni ke 'A'au 'a e langilangi mo e kolōlia, 'i he taimi' ni pea ta'engata. 'Ameni.**

## **Ko e Feohi'anga Ma'oni'oni**

*Ko e tuku tapuaki faka'osi 'e fakahoko ia 'e he taula'eiki pē ko e pisope*

**Ke 'iate kimoutolu 'a e 'Eiki  
Pea ke Ne 'afio 'iate koe foki**

Ko e melino 'a e 'Otua 'a ia 'oku lahi hake 'i he 'ilo kotoa pē, tauhi ke ma'u 'i homou loto mo homou laumalie 'a e 'ilo mo e 'ofa 'a e 'Otua, pea mo Hono 'Alo ko Sīsū Kalaisi ko hotau 'Eiki. Pea ko e tapuaki 'a e 'Otua Mafimafi ko e Tamai, mo e 'Alo pea mo e Laumalie Ma'oni'oni ke 'iate kitautolu kotoa pē 'i he taimi' ni pea ta'engata. 'Ameni.

*'E malava ke hiva'i e 'Ameni tu'o fitu hili e tuku tapuaki*

*'E malava ke fakahoko heni 'a e ngaahi fanongonongo pea toki fakahoko 'a e himi fakatutuku*

*'E fakatutuku leva 'a e kainga lotu 'aki 'a e lea ko 'eni;*

**Mou ō atu ki mamani 'i he melino  
'I he Huafa 'o Kalaisi. 'Ameni.**

## *Eucharistic Liturgy in Samoan*

# *O le Viiga Faafetai a Tagata o le Atua*

## O le Galuega i le Upu ma Tatalo

### O le Faatasiga a le Au Lotu

*Faafelloai le Au Lotu.*

*Faasilasila le manatu autu o le aso atoa ma nisi mataupu taua po o ni faafetai faapitoa.*

*A o **laulaututu uma** le potopotoga; e faaaoga e le faifeau o lo o **taitai** nisi o upu  
ofoalofa atu ia:*

Ia ia te outou le manuia ma le filemu mai le Atua  
**Ia faatumuina oe i le faamaoni ma le olioli mai le Alii**

Ia faatasi le Alii ma outou  
**Ia faamanuia le Alii ia te oe**

O le aso lenei ua faia e le Alii  
**Ia tatou olioli ma fialia i ai**

**E mafai ona faitau** nei le Fuaiupu o le Aso.